

TINKAMA ŠUNS DRESŪRA – ką reikia žinoti?

Informacija paruošta **Ugnės Nedzinskaitės** iš VŠĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“, siekiant skatinti žmones saugoti savo augintinius bei rūpintis gyvūnų gerove.
Nuotraukos – **Agnės Dylaitytės, Unsplash.**

Nuotraukoje straipsnio autorė, šunų elgsenos specialistė Ugnė Nedzinskaitė su vienu iš savo „mokinių“.

Gerai išauklėtas, nuovokus ir paklusnus augintinis – kiekvieno šeimininko svajonė. Įrašai, kuriuose jam žinti idealiai komandas vykdančios ar sudėtingus triukus atliekančios šunys, sulaukia tūkstančių patiktukų, o kai kurie keturkojai netgi tampa socialinių tinklų žvaigždėmis. Daugybė šeimininkų, žiūrėdami tokius įrašus ar stebėdami gerai besielgiantį šunį gatvėje, galvoja tą patį: „Ech, kad maniškis šitaip. Bet kaip to pasiekti?“

Pirmiausia atsakykite patys sau: ar yra kokių nors šuns elgesio problemų, kurias norėtumėte pašalinti? Ar tiesiog norite, kad šuo kažko išmokyti? O gal paprasčiausiai ieškote jums ir augintiniui smagios veiklos? Jeigu susirūpinimą kelia elgesio problemos, pirmiausia reikėtų aptarti jas ir dirbti būtent su jomis. Nesuformuluoti norai ir neidentifikuotos problemos dažnai sukuria užburtą ratą: žmogus nori, kad šuo klausytų, tačiau tai, kad šuo vykdo komandas „sėdėk“ ar „gulėk“, visiškai nereiškia, kad jis nustos graužti sofą, kaukti likęs namuose vienas ar aploti praeivius gatvėje. Deja, tai – dažna šeimininkų klaida, kurios pasekmė – keičiami dresuotojai ir treneriai, tikintis, kad kuris nors iš jų padarys stebuklą. Vis dėlto, neaptariant esminių problemų, stebuklai nevyksta.

Atsakingai rinkitės dresuotoją

Kai jau žinote, ko norite, galite ieškoti atitinkamos srities specialisto ir rinktis reikiamo pobūdžio užsiėmimus – bendro paklusnumo pamokas, elgsenos korekciją ar kokią nors specifinę veiklos su šunimi šaką: triukų dresūrą, kinkinių sportą, šokus su šunimi ar pan. Nusprendus, ko norisi ir reikia,

Mokykite šunį aiškiai – taip, kad jis suprastų, ko iš jo norite.

metas rinktis specialistą. Tai gali būti gana sudėtinga dėl keleto priežasčių.

Norint užsiimti dresūra Lietuvoje, privalomo išsilavinimo vis dar nereikia. Tad pagrindinis dresuotojų žinių šaltinis paprastai būna įvairūs seminarai ar literatūra, kurių kokybės, deja, irgi niekas netikrina. Be to, ši profesija nėra licencijuojama. Tai reiškia, kad dresuotoju tapti gali bet kas, neturintis nei tinkamų žinių, nei išsilavinimo. Todėl neretai galima susidurti su asmenimis, kurie savo darbe taiko pasenusius, nepagrįstus ar net žiaurūs metodus. Pateikiame keletą faktų, kuriuos reikėtų žinoti, siekiant užtikrinti kokybišką ir saugų dresūros procesą.

Saugiausias ir moksliskai pagrįstas dresūros metodas – kai pageidaujamas elgesys yra paskatinamas. Įgyvendinti šį metodą galima įvairiomis technikomis, tačiau esmė išlieka ta pati: už pageidaujamą elgesį gyvū-

Saugiausias ir moksliskai pagrįstas dresūros metodas – kai pageidaujamas elgesys yra paskatinamas.

nas gauna paskatinimą – skanėstą ar žaislą. Tai – pats humaniškesnis metodas, kuris neturi pašalinio poveikio, priešingai nei bausmėmis ar smurtu paremti metodai. Taikant paskatinimą, įvairiausių dalykų išmokomi netgi laukiniai gyvūnai zoologijos soduose ar rezervatuose. Nors atsiranda abejojančių šio metodo efektyvumu, tačiau būtent jis naudojamas mokant raganosį ar leopardą ramiai išbūti, kol bus suleisti vaistai, pamatuota temperatūra ar atliktos

kitos procedūros. Šis metodas taikomas ir ruošiant šunis sudėtingiems moksliniams tyrimams, tokiems, kaip ilgas buvimas nejudant magnetinio rezonanso procedūros metu ar pan.

Šuo – ne vilkas

Lietuvoje vis dar galima sutikti dresuotojų, kurie remiasi pasenusia „vilkų gaujos“ samprata ir šeimininko bei šuns santykius prilygina vilkų gaujos tarpusavio santykiams. Tai – ne tik pasenęs, bet ir klaidingas požiūris, kuris remiasi neteisingai atliktu ir interpretuotu tyrimu. Nors mes visi suprantame, kad šuo nėra vilkas (vargu ar sutiktumėte likti viename kambaryje su vilku, juo labiau palikti su juo savo vaikus), kai kurie žmonės šia teorija patiki. Tai ne tik trukdo suprasti šuns elgesį, bet ir gali pakeisti jį visiškai ne taip, kaip norėtumėte. Tad jei dresuotojas pradeda pasakoti apie gaujas, dominavimą, alfa lyderius ir

hierarchiją, geriausia išeitis – padėkoti, atsisveikinti ir pasiieškoti kito.

Nors šuns prilyginimas vilkui yra iš esmės klaidinga koncepcija, tačiau galima susidurti ir su blogesniu dresūros variantu – dresūra, kai naudojamos bausmės ar netgi smurtas. Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas draudžia gyvūnų sveikatai žalingų ar erzinančių cheminių medžiagų bei kitų priemonių ir įrenginių, sukeliančių gyvūnams baimę, stresą, kančias ar žalingas pasekmes jų sveikatai ir gerovei, naudojimą, taip pat gyvūnų mokymą ir dresavimą, sukeliant jiems skausmą ir baimę, naudojant dirbtinai žalojančias ar skausmą, kančią sukeliančias priemones bei gyvūnų agresijos kitų gyvūnų ar žmonių atžvilgiu skatinimą dresuojant gyvūnus, išskyrus tarnybiniais tikslais naudojamų gyvūnų dresavimą.

Paprastai sakant, bauginti šunį, kelti jam skausmą ar kitokį diskomfortą, kenkti jo sveikatai ir skatinti jo agresiją dresūros metu draudžiama. Deja, nesant licencijavimo, nėra ir veiklos kontrolės. Todėl stebėti ir vertinti, ar su augintiniu elgiamasi nepažeidžiant įstatymo, teks jo savininkui – jums. Vertėtų žinoti, kad tokios priemonės, kaip smaugiantys ar dygliuoti antkakliai, elektriniai antkakliai, staigūs pavadėlio truktelėjimai, ausų sukimai, mynimas ant letenų gali būti pristatomi kaip įprastinės, žalos nedarančios ir šuniui nekenkiančios dresūros priemonės. Tačiau iš tiesų jos ne tik kelia baimę ir skausmą, bet ir žaloja šunį, sukeliamos ilgalaikės, o dažnai ir nebepašalinamas pasekmes jo sveikatai. Tad skirti laiko pabendrauti su dresuotoju ir išsiaiškinti jo požiūrį į minėtas priemones tikrai verta.

Jei dresuojate šunį patys

Daugeliui kyla klausimas: „O gal galiu išdresuoti šunį be dresuotojo?“ Ir taip, ir ne. Kitaip tariant, tai sėkmės ir jūsų, kaip dresuotojo, talento reikalas. Internetu gausu pačios įvai-

Jei dresuotojas pradeda pasakoti apie gaujas, dominavimą, alfa lyderius ir hierarchiją, geriausia išeitis – padėkoti, atsisveikinti ir pasiieškoti kito.

riausios informacijos apie dresūrą. Deja, kaip ir bet kuri kita informacija, ji dažnai būna neteisinga. Neturint tam tikrų specifinių žinių, susigaudyti sraute gali būti sudėtinga. Tačiau, jei nuspręsite pabandyti mokytis šunį savarankiškai, štai keletas bendro pobūdžio taisyklių.

► **Mokykite šunį aiškiai** – taip, kad jis suprastų, ko iš jo norite. Nėra užsispyrusių ar nesukalbamų šunų, yra tik netinkama komunikacija. Šunys turi savybę gerai perprasti žmogaus gestus ir mimikas, tad be žodinės komunikacijos vertėtų pasitelkti kūno kalbą – mostelėjimas ranka ar galvos judesys šuniui suteiks daugiau informacijos, nei ištartas prašymas pasukti į šoną.

► **Būkite nuoseklūs.** Dažnai kartokite užduotis, išskaidykite užduoties išmokimą į atskirus etapus, stenkitės nekaitalioti žodžių ar gestų, skirtų užduočiai įvykdyti, pradėkite mokytis naujų užduočių ar komandų ramioje aplinkoje ir tik gyvūnui jas išmokus bandykite atlikti jas sudėtingesnėmis sąlygomis. Jeigu ko nors neleidžiate, sakysime, lipti ant stalo, to nuosekliai turėtų siekti visi šeimos nariai.

► **Parodykite, kad šuo pasi- elgė teisingai.** Iškart po veiksmo atlikimo, nieko nelaukdami. Geriausiai atsilyginti už tinkamą elgesį tinka skanėstas, tačiau jį reikia paduoti iš karto, tą pačią sekundę, kai veiksmas

atliktas. Kitaip atsiranda tikimybė, kad paskatinsite ne tą elgesį, kurio norite. Tai daugeliui būna sunkiausia dalis. Jei patiriate keblumą, pabandykite kreiptis pagalbos į specialistą, dirbantį „klikerio“ (spragtuko) dresūros principu. Išmokus naudotis „klikeriu“, savarankiškai dresuoti šunį taps lengviau.

► **Girkite šunį.** Kaskart, kai šuo priima jus džiuginantį sprendimą – kalbinkite, glostykite, džiaukitės. Jei nerodysite teigiamų emocijų, šuo nesupras, kurie jo veiksmai jus džiugina. Tad nebijokite pasidžiaugti kuo nors „lygioje vietoje“ – kad šuo pas jus atbėgo, kad netempia pavadžio, neaplojo dviratininko. Emociškai šunys reaguoja kaip maži vaikai, tad pagyrimai jiems labai svarbūs.

► **Pasistenkite pažinti šunį.** Lengviausia tai padaryti mokantis jo

SVARBU

VšĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“ (toliau – GGI), kurios tikslas – spręsti gyvūnų gerovės problemų priežastis, užkertant kelią pasekmių atsiradimui, primena, kad metodus, keliančius baimę, skausmą ar darančius žalą gyvūnams, draudžia Lietuvos respublikos Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas. Nusprendę užsiimti savo šuns dresūra, atsakingai pasidomėkite, kokį poveikį naudojami metodai ateityje gali turėti tiek jūsų augintiniams, tiek jums patiems. Prisidėti prie gyvūnų gerovės Lietuvoje gerinimo bei žiaurių elgesio atvejų sprendimo galite per aukok.lt platformą: www.bit.ly/padekgyvunams.

kūno kalbos. Taip lengviau suprasite, kada jūsų šuo laimingas, kada – susirūpinęs ar sutrikęs. Ar jis nori tęsti užsiėmimą, ar jau pavargo ir laikas baigti: tinkama užsiėmimo trukmė labai svarbi; jei šuo pervargs, jis mokysis kur kas prasčiau. Taip pat bus lengviau suvokti, ar taikote teisingą mokymo taktiką, ar laikas ją keisti.

► **Valdykite savo emocijas.** Jei jaučiatės pavargęs, suirzęs ar piktas, palikite šunį ramybėje ir atidėkite užsiėmimą. Nepykite, jei rezultato nepavyksta pasiekti taip greitai, kaip norėtumėte. Šunys išmoka pastebėti net mažiausius jūsų kūno siunčiamus ženklus, tad jei jie nesutaps su tuo, ką sakote, gyvūnas jausis sutrikęs ir nežinos, į ką reaguoti. O tai, savaime suprantama, nepagerins ir taip jau prastos jūsų nuotaikos.

Nėra užsispyrusių ar nesukalbamų šunų, yra tik netinkama komunikacija.

► **Būkite kantrūs.** Mokymosi procesas gali užtrukti. Jei šuo ko nors nemoka, nereikalaukite to, kol neišmoko. Kartais žmonės kviečia šunį, kuris dar nemoka ateiti pagal komandą, o jam neatėjus – pasigauna ir nubaudžia. Tai – geriausias būdas išmokyti šunį niekuomet neateiti pas jį kviečiantį žmogų. Nes vienintelė išvada, kurią pasidarys šuo, – kad pakvietęs žmogus jį nuskriaus. Tad nebauskite šuns, jei pas jus atėjo ar tiesiog leidosi pagaunamas. Jei būsite savo šuniui patikimas žmogus,

su kuriuo jis jausis saugus, kritinėse situacijose jis bėgs pas jus, o ne nuo jūsų. Tai gali padėti net išsaugoti augintinio gyvybę. Kasmet daugybė šunų, ko nors išsigandę (fejerverkų, griaustinio, kito šuns, keistai besielgiančio žmogaus ir kt.), pabėga. Dalis jų žūsta arba būna sužalojami autoįvykiuose ar kitomis aplinkybėmis. Tad svarbiausia ir pagrindinė komanda, kurią turėtų mokėti kiekvienas šuo, – pašaukus visada atbėgti. Tačiau tai įmanoma pasiekti tik užsitarnavus visišką augintinio pasitikėjimą.

Paverskite dresūros procesą jums ir šuniui smagiu žaidimu. Tyrimais įrodyta, kad žaisdami tiek žmonės, tiek šunys mokosi net kelias dešimtis kartų greičiau, nei nuobodžiai kartodami tą patį. Ir nepamirškite tiesiog pažaisti su šunimi – tai irgi turi teigiamą poveikį gebėjimui priimti naują informaciją! 🐾

► Nebijokite pasidžiaugti tinkamu šuns veiksmu, parodykite jam savo gerąsias emocijas, kai šuo pas jus atbėga, atneša numestą pagali, kai netempia pavadžio, neaploja dviratininko.